



Jób második válasza: Istennek mindig igaza van

^{9,1}Ekkor megszólalt Jób, és ezt mondta: ^{9,2}Igaz, tudom, hogy így van: hogy is lehetne igaza az embernek Istennel szemben? ^{9,3}Ha kedve támadna vele perbe szállni, ezer kérdés közül egyre sem tudna válaszolni. ^{9,4}Ki olyan bölcs szívű és hatalmas erejű, hogy ellene szegülve épségben tudna maradni? ^{9,5}Hegyeket mozdít el, és nem tudják, hogy ő forgatta föl haragjában. ^{9,6}Megrendíti helyén a földet, oszlopai megrendülnek. ^{9,7}Ha parancsol a napnak, nem ragyog fel, és pecséttel zárja le a csillagokat. ^{9,8}Egymaga feszítette ki az eget, lépdél a tenger hullámhegyein. ^{9,9}Ő alkotta a Nagymedvét és a Kaszás-csillagot, a Fiastyúkot és Dél csillagait. ^{9,10}Hatalmas dolgokat művel, kikutathatatlanul, csodás dolgokat, megszámlálhatatlanul. ^{9,11}Elvonul fölöttem, de nem látom, elsuhan, de nem veszem észre. ^{9,12}Ha elragad valamit, ki akadályozhatja meg? Ki mondhatja neki: Mit teszel? ^{9,13}Isten nem vonja vissza haragját, meghunyászkodnak előtte a szörnyeteg segítői is. ^{9,14}Hát én hogy válaszolhatnék neki, hogy válogathatnám meg szavaimat vele szemben? ^{9,15}Ha igazam volna, sem válaszolhatnék neki; mint bírámhoz, könyörögnöm kellene. ^{9,16}Ha kiáltanék és válaszolna, akkor sem hinném, hogy figyel hangomra. ^{9,17}Hiszen viharral kerget engem, ok nélkül szaporítja sebeimet. ^{9,18}Lélegzetet sem hagy vennem, hanem keserűséggel lakat jól. ^{9,19}A hatalmaskodó erőszakra azt mondja: Itt vagyok! A törvénykezésre pedig: Ki idézhet meg engem? ^{9,20}Ha igazam lenne is, bűnösnek mondana szája, ha feddhetetlen lennék is, hamisnak tartana. ^{9,21}Feddhetetlen vagyok! Nem törődöm magammal, megvetem az életemet. ^{9,22}Mindegy! - azt mondom tehát: Véget vet feddhetetlennek és bűnösnek. ^{9,23}Ha ostora hirtelen megöl, gúnyolja az ártatlanok csüggedését. ^{9,24}Bűnös ember kezébe jut az ország, elfedi a bírák arcát. Ki teszi ezt, ha nem ő? ^{9,25}Napjaim gyorsabbak a futárnál, elszaladnak, nem látnak semmi jót. ^{9,26}Elsuhannak, mint a sáscsónak, vagy ahogyan a sas lecsap zsákmányára. ^{9,27}Ha ezt mondom: El akarom felejteni panaszomat, vidámra akarom változtatni arcomat, ^{9,28}megborzadok sok fájdalmamban. Tudom, hogy nem tartasz ártatlannak. ^{9,29}Ha tehát bűnös vagyok, minek fárasszam magam hiába? ^{9,30}Ha hóban mosakodnám is, ha lúggal tisztítanám is kezemet, ^{9,31}akkor is sárba taszíthatasz, még ruháim is utálnának engem. ^{9,32}Mert ő nem ember, mint én, akinek azt felelhetném: Menjünk törvénybe egymással! ^{9,33}Nincs is köztünk döntőbíró, aki mindkettőnkre rátehetné kezét. ^{9,34}Ha levenné rólam vessejét, és rettentése nem ijesztene, ^{9,35}akkor beszélnék, és nem félnék tőle. De magamtól ez nem lehetséges.



Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Jób nem tud törvénybe menni Istennel (32–33.v.), de ez nem jelenti azt, hogy nem is tenné meg, ha tehetné. Az isteni törvényeknek helyre kell állniuk! Miért sújtja őt Isten, ha nem tett törvénye ellen, vagy miért nem vet a szenvedésnek véget? Vagy miért nem mondja meg, ha Jób vétett? Egy igazságos bíró megítélhetné ezt az ügyet, de ez esetben bíró (és tárgyalás) nincs.

Jób hozzáállása nem volt botránkozató a korban. Nem a hitetlenségét tükrözi, hanem éppen a hitét. A per értelme ugyanis csak az eredeti (és jogszerű) állapot visszaállítása volna, ami egyébként (ha nem is a régi, hanem új családtagokkal és jószágokkal) meg is történik később (42,10). Az ő helyében melyikünk reménykedne tényleges igazságtételben Isten kezéből?

„Igen, tudom, hogy ez így van” – mondja az elején Jób. Számos kommentátor szerint ezzel Elifáznak válaszol arra, hogy az ember nem lehet Isten előtt igaz sohasem. Válasza mégsem a teljes beleegyezés a látogató barát szavaiba, Jób ugyanis mást mond: Lehetetlen, hogy valaki igaznak bizonyuljon Isten előtt, mert nem lehet lefolytatni a pert. Azonban tudatában van annak is, hogy amennyiben a per megkezdődne, Isten a maga hatal-

ma és tudása révén „győzelemre ítélt” alperes lenne. Ráadásul Isten hatalma, ereje olyan szavakra ösztönözné Jóbot, hogy tulajdonképpen önmaga ellen beszélne, és így Isten bűnösnek nyilváníthatná (17-20).

Isten hatalmát és erejét e helyt is a teremtés tényén és képein állítja elénk. Az oszlopok (6.v.) a föld alapjai, átvitt értelemben az igazságosság alapja is (Zsolt 75,4 és 1Sám 2,8). Mindkét igehelynél látszik a teremtés és az igazságosság kapcsolata, utóbbinál még Jób helyzetével is jól látható a kapcsolat. Az 1Sám 2,6–10-ben ez nem szó szerint van így kimondva, de a szövegkörnyezetből származó értelem mégis ez. A 2Sám 22,15–16 Jóbhoz hasonlóan Isten nyilait említi és a világ alapjait az ÚR haragjával hozza kapcsolatba. A Zsolt 82,5 szerint, ha nincs igazságosság, akkor a föld alapjai ingadoznak. A Mik 6. fejezetének eleje az alapokat a perrel, a törvénykezéssel hozza kapcsolatba, itt Isten a felperes.

A 21. vers értelme az, hogy Jób mégis perbe menne Istennel – legalábbis ebben a lélektani pillanatban –, a biztos bukás ellenére. Per nélkül talán így nem veszt(ett)? A 22. versben éppen ezért elkeseredett és cinikus. Isten büntet igazat és gonoszt, s olykor egész országokat a benne lakó jókkal együtt, gazembere(k) kezébe adja és elszabadul a korrupció, a bírák feje be van fedve ti. kötőfékkal és szemellenzővel, hogy vezethessék őket, és látásuk korlátozott legyen, hogy irányíthassák őket (2Móz 23,8, itt a 24.v.). Isten teszi ezt is, őelőle nincs menekvés, nincs felsőbb fórum. Vagyis még a földi bírák is az ő hatalmában vannak, akkor is, ha azok nem az ő törvényei szerint ítélnék. Isten a bírák bírója, nincs felette ítélet. Jób a fejezet utolsó két versében azt mondja, hogy azért nem tudna perbeszédet tartani, mert maga Isten terrorizálja őt.

A kézmosás közkeletű rítus volt, az ártatlanság jelképes kinyilvánítása 5Móz 21,6; Zsolt 26,6; 73,13. Jób azt mondja, hogy ő hiába állítja magáról, hogy ártatlan, Isten akkor bizonyítja be az ellenkezőjét, amikor akarja. Még akkor is, ha lúgban (szappannal) mossa (Jer 2,22). A bünt vagy a bűnösnek nyilvánítást csak Isten moshatja le (Zsolt 51,4). Ez azt is jelenti, hogy önmagától senki sem igaz Isten előtt (Zsolt 143,2). Bárkinek lehet olyan bűne, amiről nem tud, ami a gondtalanság és vidám, örömteli élet közben adódik (Préd 11,9). (Ha másképp nem, a mulasztás bűnében, minthogy a jókedvű és életerős ember nem mindig tud figyelni a bölcsességre.



Prédikációvázlat
A teremtés alapja

Bevezetés

Miből is épül fel a világ? A tudósokat ez nagyon foglalkoztatja, egyre kisebb és kisebb elemi részecskéket találnak, amelyeket aztán idővel még tovább bontanak, és megállapítják: ezek a világ építőkövei, ezekből áll a világ. Ez azonban nem egészen igaz: ahogy egy ház sem pusztán téglákból áll, hanem legalább annyira az építész tudásából, hisz anélkül csupán téglahalmaz vagy tákolmány lenne, úgy a teremtett világ sem csak a részecskékből áll, hanem az azokat összekötő törvényekből, amelyek által a fizikai világban rend uralkodik.

1. A teremtés alapja a törvény – az igazságosság

Az 1Móz szerint minden Isten szavára állt elő. Fontos: Isten szava = Isten Igéje (a Ján szerint maga Jézus) – az ószövetségi gondolkodás szerint pedig Isten Igéje = a Törvény, azaz a teremtés alapja a törvény, amely nem más, mint az igazságosság mértéke. Ezért mondható ki mindenre, hogy „jó,” mert minden „jó,” ami a törvénynek megfelel (míg a rossz nem valami független filozófiai attribútum, hanem egyszerűen a törvénynek nem megfelelő dolog). A „jó” nem egyszerűen azt jelenti, hogy működik, hanem azt, hogy törvényszerűen, rendeltetésszerűen működik. A természet világa ilyen (lenne, ha az ember immár azt is meg nem rontotta volna). A baj az emberrel van, aki a maga kezébe szeretné ragadni a „jó” meghatározását. Isten azonban ezt nem hagyja.

2. Ez az igazságosság egyedül Istené

A törvény és igazság Istenéi, ő ismeri igazán, ő a törvényhozó. Jób problémája azonban az, hogy Isten nemcsak törvényhozó, hanem övé a bírói meg a végrehajtói hatalom is egyben – a mennyben nincs demokrácia, az ember ennek a rendszernek teljes kiszolgáltatottja. Csupán tiltakozhat ellene, de igazi lehetősége nincs ennek a megváltoztatására. Jób saját helyzetében csak ennek a helyzetnek a hátulütőit látja: Isten igazságossága félelmetes, sőt, felháborító. De egy kissé eltávolodva láthatjuk ennek a hitet keltő, pozitív oldalát is: az egész világ olyasvalaki kezében van, aki nem korrumpálható, nem zsarolható és nem befolyásolható. Így megvan annak a lehetősége, hogy végső soron az igazságosság érvényesüljön. Mert igazából az embernek nincs hatalma, csak bizonyos „helyzeti lehetőségei” vannak még a leghatalmasabb és legbefolyásosabb embereknek is.

3. Nincs hatalmunk

Az ember sosem szuverén egyéniség: sem születése, sem halála, sem egészsége, sem sorsa felől nem dönthet. Itt-ott hozhat ugyan kisebb, az egészet befolyásoló döntéseket, de alapvetően az emberi életre a teljes kiszolgáltatottság a jellemző. Ez pedig de alázatra nevel: szójáték alá(zat)–nö(vel): az igazi növekedés mindig „lefelé,” a „többiek alá” irányul, és Jézus ezt hangsúlyozza ki, sőt, teljesen szélsőségesen fogalmaz: „aki naggyá akar lenni közöttetek, az legyen szolgátok; és aki első akar lenni közöttetek, az legyen mindenki rabszolgája” (Mk 10,43–44), és saját példája is ezt mutatja: az abszolút alárendelés: „megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlóvá lett, és magatartásában is embernek bizonyult; megalázta magát, és engedelmessé lett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.” (Fil 2,7–8)

Végső soron sincs más utunk: a keresztény abban különbözik a többi embertől, hogy elfogadja ezt a sorsot, és Jézus nyomába lépve kihozza belőle a legtöbbet.